

PWYLLGOR CRAFFU BYW'N IACH A GOFAL CYMDEITHASOL

Cofnodion cyfarfod o Bell a gynhaliwyd ar 3 Rhagfyr, 2024.

Mae'r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn Bresennol: Y Cyngorydd J.E. Charles (Cadeirydd); Cyngorydd N.C. Thomas (Is-Gadeirydd); Cyngorwyr G.M. Ball, I.R. Buckley, A.M. Collins, C.M. Cowpe, R.E. Godfrey, S. Lloyd-Selby, J. Lynch-Wilson, J.M. Norman a C. Stallard.

Hefyd yn bresennol: Cyngorwyr L. Burnett (Arweinydd Gweithredol ac Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau). C.P. Franks, G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Lles), Dr. I.J. Johnson ac E. Williams (Aelod Cabinet Gofal Cymdeithasol ac Iechyd).

CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

Fel cyflwyniad, amlygodd y Cyfarwyddwr faint o gymhlethdod ar draws y gyfres o adroddiadau gwasanaethau cymdeithasol a chyllid a gyflwynwyd i'r Pwyllgor o fewn yr agenda, a'r heriau sylweddol yr amrywiol adroddiadau a gyflwynwyd ar gyfer y Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Cyngor yn ei gyfarwydd. Roedd y adroddiadau'n dangos lefelau'r gorwariant yn y gyllideb a'r heriau cynhenid o fewn y Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol o ganlyniad i gynnydd sylweddol yn y galw.

YMDDIHEURIAD AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd hwn gan y Cyngorydd C.A. Cave.

COFNODION –

ARGYMHELLWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 5 Tachwedd, 2024 fel cofnod cywir.

DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

ADOLYGIAD BLYNYDDOL O LEOLIADAU GWASANAETHAU PLANT A PHOBL IFANC (CGC) –

Cyflwynodd y Rheolwr Gweithredol ar gyfer Plant Sy'n Derbyn Gofal yr adroddiad oedd yn amlinellu'r camau a gymerwyd o fewn y Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc yn ystod 2023/24 o ran darparu lleoliadau ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal (PDG) a'r camau blaenoriaeth ar gyfer 2024/25.

Lle na ellid cefnogi plant a phobl ifanc i aros o fewn eu teuluoedd agos ac roedd angen iddynt dderbyn gofal, ceisiodd y Cyngor ddarparu ystod o leoliadau addas.

Byddai trefniadau maethu gan berthynas ffurfiol yn cael eu harchwilio fel y trefniant amgen a ffefrir lle'r oedd yn angenrheidiol i'r Awdurdod Lleol rannu cyfrifoldeb rhieni neu ymyrryd wrth reoli risg a diogelu plant.

Ychwanegodd y Swyddog pan na ellid diwallu anghenion plentyn yn ddigonol trwy drefniadau sy'n berthnasau, byddai'r mwyafrif o'u hanghenion yn cwrdd orau mewn dirprwy deulu, yn ddelfrydol gyda gofalwyr maeth mewnol ac, os na, gyda gofalwyr Asiantaeth Maethu Annibynnol lle bynnag y bo modd byw o fewn Bro Morgannwg.

Dim ond pan fo cymhlethdod a heriau anghenion plentyn neu berson ifanc yn golygu nad oedd modd iddynt fyw o fewn lleoliad teuluol neu lle mae'r person ifanc yn ddarostyngedig i Orchymyn Llys am Remandio Diogel.

Cyfeiriodd y Swyddog at adroddiad yr Adolygiad Lleoliadau Blynyddol a dywedodd fod tudalennau 1 i 4 yn disgrifio sut roedd y maes gweithgarwch a gwariant yn heriol ac yn gymhleth yn ogystal â nifer o ddylanwadau allanol yn cael effaith sylweddol.

Roedd tudalennau 4 i 6 yn disgrifio nodau ac amcanion Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor ar gyfer Plant sydd angen Gofal a Chymorth a oedd yn sail i waith y Gwasanaeth.

Yna tynnodd y Swyddog sylw'r Pwyllgor at dudalennau 6 trwy 8 o'r adroddiad a oedd yn rhoi gwybodaeth am nifer a natur y lleoliadau bob chwarter yn ystod 2023/24. Rhwng mis Mawrth 2023 a mis Hydref 2024, roedd y boblogaeth PDG wedi cynyddu gan 42. Roedd y cynnydd yn cyd-fynd â'r gofynion cynyddol yr oedd y Cyngor wedi'u gweld o ganlyniad i'r pandemig COVID-19 a'r Argyfwng Costau Byw. Gwelwyd y cynnydd mwyaf mewn lleoliadau maeth mewnol (prif ffrwd a pherthnasau) a lleoliadau maeth allanol, ac roedd hyn yn adlewyrchu tuedd genedlaethol i fyny yn y galw am leoliadau maeth ond yn lleihau capasiti.

Roedd mwyafrif y plant sy'n derbyn gofal ym Mro Morgannwg mewn gofal maeth a ddarparwyd gan ofalwyr mewnol a theulu a ffrindiau (gofalwyr sy'n berthnasau). O'r naw plentyn a oedd yn aros allan o Gymru ar hyn o bryd, lleolwyd un mewn uned ddiogel ac un mewn ysgol breswyl arbenigol. Gosodwyd saith mewn AMA, dau o'r saith oedd yn Blant Digwmni sy'n Ceisio Lloches ac roedd tri arall yn grŵp o frodyr a chwiorydd a oedd angen aros gyda'i gilydd. Y gobaith oedd y gallai pump o'r bobl ifanc gael eu dychwelyd i'r ardal unwaith y bydd llety priodol yn cael ei nodi.

Bu cynnydd yn nifer y plant a gafodd eu rhoi mewn gofal maeth allanol o 68 ym mis Mawrth 2023 i 85 ym mis Hydref 2024. Roedd y cynnydd hwn yn duedd yr oedd y Cyngor wedi'i gweld mewn blynyddoedd blaenorol o fis Mawrth 2020 lle mai dim ond 36 o blant oedd wedi'u lleoli mewn AMA hyd at fis Mawrth 2021 pan oedd 53 wedi'u lleoli. Roedd hyn yn adlewyrchu'r galw cynyddol ar ofal maeth ac yn parhau i fod yn darged ar gyfer lleihau yn y blynyddoedd i ddod.

Roedd nifer y plant sydd angen gofal preswyl wedi aros yn gymharol sefydlog gyda chynnydd o 5 yn y 18 mis diwethaf. Ar gyfartaledd, roedd 18 o blant yr oedd angen y math hwn o ddarpariaeth ar eu hanghenion cymhleth ychwanegol yn ystod y flwyddyn. Roedd y Cyngor yn ymwybodol o gymhlethdod cynyddol angen ymhlith y plant yr oedd yn eu cefnogi ar hyn o bryd. Yn ogystal â hyn, roedd y Cyngor wedi gweld costau ar gyfer lleoliadau preswyl yn cynyddu'n sylweddol.

Roedd y gyllideb lleoli allanol gyffredinol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal wedi gorwario £2,519,935 ac roedd tudalennau 9 trwy 14 o'r adroddiad atodol yn nodi rhai o'r mentrau a'r gweithgareddau a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn flaenorol i reoli'r Gwasanaeth.

I gloi, gofynnodd y Rheolwr Gweithredol i'r Pwyllgor o'r camau a nodwyd ar gyfer 2024/25 i reoli risgiau a materion cysylltiedig, a nodwyd ar dudalen 14 yr adroddiad a dywedodd y byddai cynnydd yn erbyn y camau hyn yn parhau i gael ei adrodd i Aelodau Etholedig fel rhan o'r trefniadau adrodd presennol.

Dechreuodd y Cadeirydd drafodaeth drwy ganmol yr adroddiad ac ymdrechion staff cysylltiedig a oedd yn darparu gwasanaeth gwerthfawr mewn amgylchiadau anodd. Ategwyd sylwadau'r Cadeirydd gan y Cynghorydd Lloyd-Selby a ychwanegodd ei bod yn dda gweld bod Cyngor Bro Morgannwg yn blaenoriaethu'r rhai mwyaf agored i niwed. Roedd hefyd yn fuddiol derbyn adroddiad clir yn nodi'r heriau a'r camau angenrheidiol gyda rhesymu mewn ymateb i'r Cyngor gyflawni ei rwymedigaethau statudol.

Aeth y Cynghorydd Lloyd-Selby ymlaen i ofyn dau gwestiwn thematig, a chafodd un ohonynt ei ategu gan gwestiwn a godwyd gan Gadeirydd y Pwyllgor.

Roedd y cwestiwn cyntaf yn gofyn am eglurhad ar gyfansoddiad presennol y sector o ran canran y darparwyr nid-er-elw, yr oedd y Cyngor yn gweithio gyda nhw ar hyn o bryd, o'i gymharu â chanran y sefydliadau er elw, a oedd yn allweddol o ystyried y newidiadau polisi yr oedd Llywodraeth Cymru yn eu cyflwyno. Hefyd, pa waith, os oedd angen, oedd yn digwydd i annog darparwyr nid-er-elw i ddod i weithio yn ardal Bro Morgannwg? Pe bai sefydliadau er elw yn gyfyngedig o fis Mawrth 2025, a fyddai hynny'n annog asiantaethau allanol?

Yn ail, pam yr oedd nifer y PDGau y gofalir amdanynt gan ofal maeth a ddarperir yn fewnol wedi gostwng?

Mewn ymateb, cadarnhaodd Rheolwr Gweithredol Plant sy'n Derbyn Gofal y bu cynnydd a gostyngiad yn nifer y gofalwyr maeth mewnol trwy gydol y flwyddyn, fodd bynnag, roedd y Cyngor wedi cymeradwyo chwe aelwyd maethu prif ffrwd newydd

yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, gyda phedair aelwyd faethu wedi'u colli, a roddodd alldro bron yn gytbwys. Roedd y Cyngor yn dal i weithio'n eithriadol o galed i recriwtio aelwydydd maethu ychwanegol, ac roedd ymdrechion sylweddol yn cael eu gwneud trwy wefan y Cyngor a'r cyfryngau cymdeithasol, yn y gobaith o recriwtio naw cartref maethu prif ffrwd yn y flwyddyn bresennol. Y gobaith oedd y byddai'r fenter nid-er-elw yn lleihau'r heriau recriwtio sy'n wynebu'r Cyngor wrth gystadlu gydag asiantaethau gofal maeth annibynnol. Byddai'r Cyngor bob amser yn ceisio lleoli person ifanc gyda theulu a ffrindiau lle bo hynny'n bosibl ac adlewyrchwyd hyn yn yr adroddiad gyda nifer y lleoliadau perthnasau yn cynyddu o flwyddyn i flwyddyn.

Mewn perthynas â'r cwestiwn ynghylch data cymharu ar gyfer sefydliadau nid-er-elw, cadarnhaodd y swyddog fod y Cyngor wedi cyflwyno Cynllun Dileu yn ddiweddar i Lywodraeth Cymru yn dadansoddi'r trefniadau lleoli ar gyfer PDGau y Cyngor, ei fwriadau i gynyddu lefel y ddarpariaeth faethu a phreswyl nid-er-elw leol a'r bwlch rhwng y ddau. Nid oedd yn glir eto i'r Cyngor pa ddarparwyr gofal maeth annibynnol, na faint o ddarparwyr gofal maeth annibynnol oedd yn bwriadu symud drosodd i'r model nid-er-elw wrth symud ymlaen. Fodd bynnag, mewn perthynas â phlant a leolwyd gydag asiantaethau maethu annibynnol, roedd 56 o 85 o blant gyda darparwyr maethu Trydydd Sector neu gyda darparwyr a oedd wedi rhannu eu bwriad i symud i fodel nid-er-elw. Ar gyfer lleoliadau preswyl, roedd nifer y plant cysylltiedig yn llai gyda dim ond tri phlentyn wedi'u lleoli gyda darparwyr er elw ar hyn o bryd.

Ychwanegodd y Pennaeth Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc mai'r adroddiad a ddarparwyd i Lywodraeth Cymru oedd dyfalu gorau'r Cyngor o ran Cynllun Dileu wrth edrych ymlaen. Ar hyn o bryd, roedd y Cyngor ar y trywydd iawn i ddatblygu 10 gwely preswyl gyda'r Trydydd Sector.

Yna gofynnodd y Cyngorydd Lloyd-Selby gwestiwn atodol mewn perthynas â pha mor hir y byddai'r cyfnod pontio dywededig ar gyfer y fenter a nododd eu cefnogaeth i gael gwared ar elw, fodd bynnag, yn cydnabod y byddai rhywfaint o darfu anochel ar y farchnad a allai achosi pryder i unigolion yr effeithiwyd arnynt ac felly holodd beth oedd barn y Cyngor ynghylch cyfathrebu ar gyfer yr unigolion yr effeithiwyd arnynt fwyaf.

Mewn ymateb, dywedodd Pennaeth y Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc fod y cyfnod pontio wedi cael ei ymestyn yn ddiweddar o bwynt cwblhau 2027 i 2030 yn seiliedig ar adborth a gafodd Llywodraeth Cymru gan Awdurdodau Lleol a darparwyr. Roedd Llywodraeth Cymru wedi dweud y byddai cyfleoedd i wneud cais am eithriadau i blant a arhosodd gyda darparwyr er elw yn ystod y cyfnod pontio, ond nid oedd yr union bethau ymarferol mewn perthynas â hyn yn hysbys i'r Cyngor eto. O ran yr effaith ar blant unigol, nid oedd y graddau llawn yn hysbys eto ond roedd y Cyngor yn ymwybodol o bwysigrwydd cynnal sefydlogrwydd i blant.

Yna canmolodd yr Is-gadeirydd y symudiad oddi wrth sefydliadau er elw a llongyfarchodd swyddogion ar safon uchel o adroddiad. Yna gofynnodd nhw gwestiwn a allai plant oedd eisoes wedi setlo o fewn darparwr er elw aros yno. Dywedodd Pennaeth y Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc y byddai'r estyniad yn rhoi cyfnod hirach i'r Cyngor a'r farchnad yn gyffredinol baratoi a symud ymlaen drwy broses fesul cam ar gyfer plant a oedd yn cael eu lleoli gyda darparwyr er elw. Yr

arwyddion cynnar ar hyn o bryd oedd bod darparwyr gofal maeth annibynnol yn barod i drosglwyddo.

Yna cyfeiriodd yr Is-Gadeirydd at adroddiadau yn y wasg yn Lloegr yn ddiweddar a gyfeiriodd at gostau gofal blynyddol afresymol i blant sy'n cyrraedd dros £1m y plentyn a holodd swyddogion a oedd hyn yn ymwneud yn benodol ag anghenion gofal arbenigol a llety diogel. Fel cwestiwn atodol, gofynnodd yr Is-Gadeirydd hefyd a fu unrhyw gwmpasu hyd yma i'r Cyngor gael llety diogel nid-er-elw. Mewn ymateb, dywedodd Pennaeth Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc fod llety diogel yn aml yn cael ei ystyried fel y llety cost uchaf, ond gallai rhai llety preswyl arbenigol fod yr un mor gostus. Nid oedd Pennaeth y Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc yn ymwybodol o unrhyw gynlluniau presennol i leihau cost llety diogel.

Mewn ymateb i gwestiwn a godwyd gan y Cyngorydd Godfrey ynghylch a fyddai teulu gofalwr maeth sy'n berthnasau yn cael ei gategoreiddio fel darparwr er elw, dywedodd Pennaeth Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc na fyddai'r ddeddfwriaeth yn ymwneud â theluoedd sy'n gofalu am blant. Roedd Llywodraeth Cymru wedi diffinio darpariaeth er elw a gellid rhoi'r diffiniad ar gael i'r Pwyllgor Craffu pe bai angen.

I gloi, gofynnodd y Cadeirydd am eglurhad ar sut y bu gofalwyr peripatetig yn gweithredu, er budd yr holl aelodau ar y Pwyllgor. Mewn ymateb, dywedodd Rheolwr Gweithredol Plant sy'n Derbyn Gofal mai gofalwyr peripatetig oedd y rhai a aseswyd ac a gymeradwywyd i ofalu am blant y tu allan i'w cartref h.y. darparu gofal mewn cyfeiriad arall. Gallai hyn fod yn ddefnyddiol pan na ellid paru plentyn ochr yn ochr â phlant eraill, neu pan nad oedd lle mewn cartref maeth.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau pellach, mae'r Pwyllgor wedi hynny

ARGYMHELLWYD –

- (1) Nodi cynnwys Adroddiad Adolygu Lleoliad Blynyddol Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc Cyngor Bro Morgannwg sydd wedi'i atodi.
- (2) Bod adroddiad Adolygiad Lleoliad Blynyddol pellach yn cael ei dderbyn ym mis Rhagfyr 2025.
- (3) Y dylid cyfeirio'r adroddiad i'r Pwyllgor Craffu Dysgu a Diwylliant.

Rhesymau dros yr argymhellion

- (1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad ar y camau a gymerwyd o fewn Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc yn ystod 2023/24 mewn perthynas â darpariaeth lleoliadau ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal (CLA) a'r camau blaenoriaeth ar gyfer 2024/25.
- (2) Sicrhau bod Aelodau'n ymwybodol o unrhyw newidiadau mewn perthynas â'r swyddogaeth statudol allweddol yn flynyddol.

(3) Sicrhau bod Aelodau'r Pwyllgor Craffu Dysgu a Diwylliant hefyd yn cael y cyfle i ystyried y materion a nodir yn yr adroddiad eglurhaol a'r adroddiad atodol sy'n ymwneud â'u meysydd portffolio.

ADRODDIAD AR SEFYDLOGRWWYDD MARCHNAD CAERDYDD A BRO MORGANNWG 2022 - 2027: CYNLLUN CYFLAWNI BLYNYDDOL 2024 (CGC) –

Amlygodd yr adroddiad ganfyddiadau allweddol y gwaith a wnaed yn yr adolygiad ar lefel leol o anghenion diwygiedig Bro Morgannwg yn ystod Ch2 2024 mewn perthynas ag Adroddiad Sefydlogrwydd y Farchnad (ASF) ac fe'i cyflwynwyd gan y Pennaeth Rheoli Adnoddau a Diogelu.

Yn ei gyd-destun, dywedodd y Swyddog fod ASF wedi cael ei gynnal rhwng Hydref 2021 a Gorffennaf 2022. Defnyddiwyd yr ymgysylltu pwrpasol a wnaed yn ystod datblygu Asesiad Anghenion y Boblogaeth yn ogystal â data ac adroddiadau presennol i lywio'r ASF, ochr yn ochr â gwaith ymgysylltu pwrpasol ar ffurf grwpiau ffocws gyda gweithwyr proffesiynol a darparwyr. Cyhoeddwyd yr adroddiad yn 2022.

Cyflwynwyd crynodeb o'r newidiadau i'r farchnad ers cyhoeddi Adroddiad Sefydlogrwydd Marchnad Caerdydd a Bro Morgannwg (ASF) i Graffu ym mis Rhagfyr 2023 a rhoddodd drosolwg o newidiadau i'r galw a'r cyflenwad ym Mro Morgannwg ers ei gyhoeddi yn y lle cyntaf.

Nododd adolygiad o Asesiad Anghenion y Boblogaeth yn 2022 fod gwelliannau mewn gwasanaethau gofal a chymorth yn parhau i gael eu gwneud ar draws pob grŵp poblogaeth ers Asesiad Anghenion y Boblogaeth 2017. Roedd COVID-19 wedi cael nifer o effeithiau, gan gynnwys galw cynyddol am wasanaethau, yn enwedig iechyd meddwl, a newid modelau darparu ar gyfer llawer o wasanaethau. Byddai angen monitro'n barhaus yr effaith mwy hirdymor ar anghenion gofal a chymorth ein poblogaeth, a sefydlogrwydd y farchnad i sicrhau digonolrwydd y farchnad.

I gloi, dywedodd y Swyddog fod yr adroddiad wedi'i lywio gan y newidiadau yn y galw ac yn y farchnad a oedd wedi digwydd ers i'r gwaith ymgysylltu gael ei wneud ar gyfer Asesiad Sefydlogrwydd y Farchnad rhanbarthol yn 2021/22 a'i adeiladu ar weithgarwch adolygu a gwblhawyd yn 2023. Roedd dadansoddiad y Cyngor yn galluogi ystyriaeth o'r angen a ragwelir yn y dyfodol a llywio ei ragolygon o'r hyn oedd ei angen. Fodd bynnag, roedd yn bwysig tynnu sylw at y ffaith bod rhagamcanion yn destun newidiadau yn y farchnad a allai fod yn anodd eu rhagweld.

Dechreuodd y Cynghorydd Lloyd-Selby drafodaeth drwy godi cwestiwn mewn perthynas â thueddiadau demograffig a'r gwahanrediad data ar gyfer anghenion y dyfodol mewn perthynas â phobl hŷn, gyda 21% o bobl dros 65 oed ym Mro Morgannwg ond dim ond 14% ar gyfer Caerdydd. Felly, sut roedd y Cyngor yn cysylltu'r ffaith a nodwyd yn yr Asesiad Anghenion Cyhoeddus gyda'r Adroddiad Sefydlogrwydd a oedd yn myfyrio ar y cyd ar draws ardaloedd Caerdydd a'r Fro? Mewn ymateb, dywedodd y Pennaeth Rheoli Adnoddau a Diogelu fod penderfyniad y Cyngor i gynnal Asesiad Blynyddol Awdurdod Lleol yn hytrach nag un rhanbarthol, fel y nodir yn yr adroddiad, yn darparu data yn unig mewn perthynas ag anghenion ardal Bro Morgannwg. Roedd y data hwn yn dangos y byddai Bro Morgannwg yn

parhau i fod â phoblogaeth gynyddol o bobl dros 85 oed a fyddai ag anghenion gofal a chymorth.

Yna holodd y Cadeirydd a fyddai'r Cyngor yn gallu cynnig yr un tâl ag asiantaethau maeth annibynnol eraill, a dywedodd y Rheolwr Gweithredol Cynllunio Gofal fod y mater yn cael ei ystyried ar hyn o bryd a bod tâl presennol y Cyngor yn agos os nad yn well na rhai asiantaethau ac felly roedd y Cyngor yn agos iawn at yr un lefelau o daliadau i asiantaethau maeth AFA.

Yna canmolodd y Cynghorydd Lloyd-Selby y gwaith rhagorol a wnaed mewn perthynas â gofal cartref a gafodd effaith uniongyrchol a buddiol ar drigolion a llongyfarchodd yr holl swyddogion dan sylw. Nododd y Cynghorydd hefyd fod cynlluniau'r dyfodol mewn perthynas â lleoli mwy o blant yn ardal Bro Morgannwg yn strategaeth "buddsoddi i arbed" hanfodol ac y byddai'n cefnogi'r Gyfarwyddiaeth gyda heriau a nodwyd.

I gloi, llongyfarchodd Is-gadeirydd y Pwyllgor y Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol ar ryddhau ffigurau ysbytai Bro Morgannwg gan fod y Fro yn un o'r goreuon yn y rhanbarth gan helpu preswylwyr a chydweithwyr yn y GIG. Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau pellach, mae'r Pwyllgor wedi hynny

ARGYMHELLWYD –

(1) Y dylid nodi'r newidiadau allweddol a'r blaenoriaethau lleol, ers cyhoeddi Adroddiad Sefydlogrwydd y Farchnad (MSR) Caerdydd a Bro Morgannwg, fel y'u hamlinellir yn yr adroddiad.

(2) Bod sylw canlynol y pwyllgor yn cael ei ddefnyddio i lywio'r camau gweithredu nesaf mewn perthynas â'r blaenoriaethau lleol ar gyfer 2025 a thu hwnt:

- Mae'r strategaeth / dull 'Buddsoddi i Arbed' sy'n cael ei fabwysiadu ar draws y maes darpariaeth Gwasanaethau Cymdeithasol yn hanfodol a dylid ei gefnogi cyn belled ag y bo modd o fewn yr heriau ariannol presennol.

Rhesymau dros yr argymhellion

(1) O ystyried cynnwys yr adroddiad mewn perthynas â newidiadau yn y galw ac argaeledd gwasanaethau ers cyhoeddi'r Adroddiad ar Sefydlogrwydd y Farchnad yn 2022, diweddariadau yn 2023 a chanfyddiadau diwygiedig ar gyfer 2024.

(2) Galluogi'r Pwyllgor i lywio datblygiad gwasanaethau rheoleiddiedig a chymorth yn y dyfodol, fel eu bod yn ddigonol i ddiwallu anghenion gofal a chymorth y boblogaeth yn y dyfodol.

MONITRO CYFALAF AR GYFER Y CYFNOD 1 EBRILL I 30 MEDI, 2024
(CGC) –

Roedd yr adroddiad yn darparu diweddariad am gynnydd y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill i 30 Medi, 2024 ac yn nodi unrhyw newidiadau y gofynnwyd amdanynt i Raglen Gyfalaf 2024/25 a'r blynyddoedd i ddod.

Dywedodd y Rheolwr Gweithredol Cyfrifeg fod manylion yn ôl y cynllun wedi'u dangos yn Atodiad 1 i'r adroddiad. Rhoddodd Atodiad 2 grynodedb o sefyllfa'r Rhaglen Gyfalaf fesul Cyfarwyddiaeth o gymeradwyaeth yng nghyfarfod y Cyngor ar 6 Mawrth hyd at 30 Medi 2024, gan gynnwys unrhyw newidiadau y gofynnwyd amdanynt o fewn yr adroddiad.

Ychwanegodd y swyddog fod yr adroddiad yn nodi'r Rhaglen gymeradwy bresennol o £137.168m, ond ei bod yn bwysig nodi bod llawer o feysydd yn parhau i brofi costau cynyddol ynglŷn â gweithredu cynlluniau. Roedd tendrau'n cael eu derbyn dros y cyllidebau cyfredol a ddyrannwyd ac roedd swyddogion yn adrodd am y gofyniad i ailtrafod tendrau a gyflwynwyd. I roi sicrwydd, byddai cynlluniau'n cael eu monitro'n agos dros y misoedd nesaf a rhagwelwyd y byddai gofyn am geisiadau llithriant mewn adroddiadau a gyflwynir i'r Pwyllgor yn y dyfodol. Byddai swyddogion yn parhau i weithio gyda rheolwyr a noddwyr prosiectau i sicrhau gwerth am arian a bod yr holl gyfleoedd cyllido posibl yn cael eu nodi a'u harchwilio'n llawn.

Cyfanswm y gwariant ar 30 Medi oedd £1.296m ar gyfer y Pwyllgor Craffu hwn gydag alldro wedi'i ragweld o £5.013m.

Roedd tri chais o dan yr adran Ychwanegiadau, Trosglwyddiadau ac Ail-broffilio o'r adroddiad a oedd o fewn cylch gwaith y Pwyllgor:

1. Cynnwys cynllun ar gyfer cynllun Beiciau Trydan y Gwasanaethau Cymdeithasol gyda chyllideb o £7k.
2. Ailenwi Cynllun Paneli Ffotofoltäig Cymuned Dysgu Penarth i Gynllun Paneli Ffotofoltäig a Goleuadau LED Cymuned Dysgu Penarth; a
3. Dileu'r cynllun piblinell ar gyfer Ystafelloedd Newid, Cyfleusterau Ategol a chlwb bocsi newydd ym maes chwarae Buttrills, gyda chyllideb ddangosol o £1.5m o Raglen Gyfalaf 2024/25, oherwydd absenoldeb unrhyw gyllid a'r heriau ariannol sy'n cael eu hwynebu wrth lunio Rhaglen 2025/26 i 2029/30.

Ychwanegodd y Swyddog fod cadarnhad wedi dod i law yn ddiweddar bod rhagor o gyllid Chwaraeon Cymru wedi ei sicrhau o £50k, mae cyfanswm y prosiect yn costio £70k, i ddarparu cynllun newydd ar gyfer lloriau yng Nghanolfan Hamdden y Bont-faen a bod y cynllun ar yr amserlen i'w gyflawni yn y flwyddyn ariannol bresennol.

Roedd un cais o dan adran llithro'r adroddiad, o fewn cylch gwaith y Pwyllgor o dan Adnoddau, a ofynnodd am gario ymlaen cyllideb y cynllun o £17k ar gyfer paneli ffotofoltäig Canolfan Hamdden y Barri i Raglen Gyfalaf 2025/26.

I gloi, dywedodd y Swyddog fod un Awdurdod dirprwyedig wedi ei gymeradwyo o dan y Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer cynllun Newlands Street – Uwchraddio

Trydanol a ofynnodd am drosglwyddo £6k o gynllun Allanfa Tân Stryd Newlands i'r cynllun Uwchraddio Trydanol.

Heb unrhyw gwestiynau na sylwadau, mae'r Pwyllgor wedi hynny

ARGYMHELLWYD –

- (1) Nodi'r cynnydd a wnaed ar gyflawni Rhaglen Gyfalaf 2024/25 o fewn cylch gorchwyl y Pwyllgor, fel y nodir yn Atodiad 1 yr adroddiad.
- (2) Nodi'r defnydd o Awdurdod Dirprwyedig o fewn cylch gorchwyl y Pwyllgor, sydd wedi'i grynhai ym mharagraff 2.6 ac y manylir arno yn yr adroddiad ym mharagraff 2.42,.
- (3) Nodi'r defnydd o Bwerau Argyfwng o fewn cylch gorchwyl y Pwyllgor, fel y manylir arno yn Atodiad 1 i'r adroddiad.
- (4) Bod y newidiadau i Raglen Gyfalaf 2024/25 a Rhaglen Gyfalaf y blynyddoedd i ddod o fewn cylch gorchwyl y Pwyllgor, a grynhai ym mharagraffau 2.4 a 2.5 ac y manylir arnynt yng nghorff yr adroddiad ym mharagraffau 2.21, 2.26, 2.27 a 2.38 yn cael eu nodwyd.

Rheswm dros yr argymhellion

(1-4) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad i hysbysu'r Pwyllgor am gynnydd y Rhaglen Gyfalaf, y defnydd o Awdurdod Dirprwyedig, y defnydd o Bwerau Argyfwng a newidiadau i'r Rhaglen Gyfalaf.

**ADRODDIAD MONITRO CYNLLUN CYFLAWNI BLYNYDDOL:
PERFFORMIAD CHWARTER 2 2024/25 (CGC) –**

Cyflwynodd yr adroddiad perfformiad gynnydd y Cyngor yn Chwarter 2 (1 Ebrill i 30 Medi, 2024) tuag at gyflawni ei ymrwymadau Cynllun Cyflawni Blynyddol (2024/25) fel sy'n cyd-fynd â'i Amcanion Lles yn y Cynllun Corfforaethol.

Yn dilyn prawf o gysyniad gan ddefnyddio Fframwaith Perfformiad Corfforaethol presennol y Cyngor o fesurau a champau gweithredu i ddatblygu ei ddefnydd o Power BI i gefnogi adrodd perfformiad, cynhyrwyd ciplun perfformiad Chwarter 2 ar gyfer y Cynllun Cyflawni Blynyddol cyfredol (2024/25) a fanylwyd yn y cyflwyniad a atodwyd yn Atodiad A i'r adroddiad (sleidiau 2 – 7). Rhoddodd y ciplun drosolwg o gynnydd yn erbyn camau gweithredu a gynlluniwyd a dangosyddion perfformiad sy'n cyd-fynd â 4 Amcan Lles y Cyngor ac roedd yn rhestru unrhyw eithriadau (priodoli gweithredoedd coch sgôr CMG Coch) mewn fformat hygyrch. Cynhyrwyd yr adroddiad fel rhan o ymdrechion i ddatblygu dull gweithredu'r Cyngor a byddai'n cael ei fireinio ymhellach wedi'i lywio gan farn cydweithwyr swyddogion ac Aelodau Etholedig drwy gydol cyfnod adrodd perfformiad 2024/25, gyda'r bwriad o lywio trefniadau monitro ac adrodd y Cyngor ar gyfer Cynllun Corfforaethol newydd 2025-30. Ar hyn o bryd roedd y Cyngor yn gweithio tuag at gynhyrchu cipluniau perfformiad penodol y Pwyllgor Craffu a fyddai'n cael eu hadrodd yn Chwarter 3.

Tynnodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol sylw'r Pwyllgor at y cyflwyniad a atodwyd yn Atodiad A i'r adroddiad, a oedd yn rhoi crynodeb o'r cynnydd yn erbyn ymrwymadau a blaenoriaethau Cynllun Cyflawni Blynyddol y Cyngor ar gyfer 2024/25, fel sydd wedi'i alinio â chylch gwaith y Pwyllgor (sleidiau 8-11).

Yna holodd y Cynghorydd Lloyd-Selby am y gwaith a oedd yn mynd rhagddo i ddisodli system cofnodi cleientiaid WICCIS ac a fu unrhyw ddiweddariadau pellach ar oblygiadau costau cysylltiedig.

Mewn ymateb, dywedodd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol nad oedd gan y Cyngor yr holl wybodaeth eto mewn perthynas â goblygiadau cost, ond roedd y darparwr bellach wedi'i nodi fel yr Access Group, a oedd yn darparu cynnyrch o ansawdd uchel iawn. Nid oedd y contract gyda'r darparwr wedi'i gwblhau eto ond byddai cyfarfodydd gyda'r darparwr yn cael eu cynnal unwaith y bydd wedi'i gwblhau i nodi'r camau nesaf i reoli gweithrediad y system newydd.

Yn ogystal, holodd y Cynghorydd Lloyd-Selby a fyddai unrhyw gostau cysylltiedig yn cael eu hanfon yn ôl i'r Cabinet yn ogystal â'r Pwyllgor Craffu, a dywedodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol y byddai'r weithdrefn adrodd yn dibynnu ar y ffrydiau ariannu perthnasol mewn perthynas â'r prosiect, fodd bynnag, byddai'n sicrhau bod y Pwyllgor yn cael gwybod am oblygiadau costau cysylltiedig mewn adroddiad yn y dyfodol. Roedd yr achos busnes gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru wedi'i gyflwyno i Lywodraeth Cymru, ac wedi cael derbyn da, ac roedd y Cyngor bellach yn aros am ymateb gan Lywodraeth Cymru, ac ar ôl hynny byddai adroddiad i'r Pwyllgor yn amserol.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau pellach, mae'r Pwyllgor wedi hynny

ARGYMHELLWYD –

(1) Nodi canlyniadau perfformiad Ch2 a'r cynnydd tuag at gyflawni ymrwymadau Cynllun Cyflawni Blynyddol 2024/25, sy'n cyd-fynd ag Amcanion Llesiant Cynllun Corfforaethol y Cyngor o fewn cylch gorchwyl y Pwyllgor.

(2) Y dylid nodi'r camau adferol sydd i'w cymryd i fynd i'r afael â meysydd o danberfformio, ac i fynd i'r afael â'r heriau allweddol a nodwyd o fewn cylch gorchwyl y Pwyllgor.

Rhesymau dros yr argymhellion

(1) Gan roi sylw i gynnwys yr adroddiad, sicrhau bod y Cyngor yn dangos yn glir y cynnydd sy'n cael ei wneud tuag at gyflawni ei ymrwymadau yng Nghynllun Cyflawni Blynyddol 2024/25 sydd â'r nod o wneud gwahaniaeth cadarnhaol i fywydau dinasyddion Bro Morgannwg.

(2) Sicrhau bod y Cyngor yn asesu ei berfformiad yn effeithiol yn unol â'r gofyniad i fodloni ei ofynion perfformiad, fel yr amlinellir yn Neddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 ac sy'n adlewyrchu gofyniad Deddf Llesiant

Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru). 2015, ei fod wedi cynyddu ei gyfraniad i'r eithaf at gyflawni'r nodau llesiant ar gyfer Cymru.

MATERION YR OEDD Y CADEIRYDD WEDI PENDERFYNU YN FRYS –

PENDERFYNWYD – Y dylid ystyried y materion canlynol yr oedd y Cadeirydd wedi penderfynu eu bod yn rhai brys am y rheswm a roddwyd o dan benawdau'r cofnodion.

CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOLIG 2025/26 I 2029/30 ADNEWYDDU A DIWEDDARU (CYF) –

(Mater yr oedd y Cadeirydd wedi penderfynu ei fod yn fater brys gan fod angen sicrhau bod Adroddiad y Cabinet yn cael ei glirio cyn cyhoeddi ac ystyried Cynllun Ariannol Tymor Canolig 2025/26 i 2029/30 Adnewyddu a Diweddaru yn amserol ac ochr yn ochr â Monitro Refeniw Ch2 2024/25 adroddiad.)

Roedd y Cabinet ar 28 Tachwedd, 2024 wedi cyfeirio'r adroddiad at y Pwyllgor Craffu i adolygu'r gwaith gan liniaru'r pwysau cost o fewn cylch gwaith y Pwyllgor i'w ystyried.

Dywedodd y Rheolwr Gweithredol Cyfrifeg fod Cynllun Ariannol Tymor Canolig y Cyngor yn bodoli er mwyn sicrhau bod adnoddau'n cyd-fynd i gyflawni Cynllun Corfforaethol y Cyngor. Roedd Cynllun Corfforaethol y Cyngor yn cael ei ddiwygio ar hyn o bryd ar gyfer 2025-2030 ac roedd yn destun ymgynghoriad ar hyn o bryd. Am ymhell dros ddegawd, roedd y Cyngor wedi bod yn gweithio gyda llai a llai o adnoddau yn barhaus wrth ddiwallu anghenion cynyddol yn enwedig o ran Anghenion Dysgu Ychwanegol a gofynion gofal cymdeithasol. Yn 2024/25 roedd Ysgolion a Gofal Cymdeithasol yn cyfrif am 70% o adnoddau'r Cyngor, i fyny o 68% yn y flwyddyn flaenorol a rhagwelwyd y byddai'r gyfran hon yn cynyddu ymhellach fyth yn 2025/26 a'r blynyddoedd dilynol.

Roedd gwaith helaeth wedi bod yn asesu pwysau cost y Cyngor yn ogystal ag ailwerthuso'r rhagdybiaethau ariannu yn y Strategaeth Ariannol ym mis Gorffennaf 2024. Roedd y Cyngor yn profi pwysau sylweddol yn ystod y flwyddyn ar draws Anghenion Dysgu Ychwanegol, Gofal Cymdeithasol a Thrafnidiaeth o'r Cartref i'r Ysgol, a byddai angen darparu ar gyfer y gyllideb wrth symud ymlaen ynghyd â dyfarniadau cyflog cynyddol a phwysau demograffig parhaus. Yn dilyn adolygiad cychwynnol, roedd y pwysau sylfaenol wedi cael ei reoli i lawr i £23.215m, gan leihau'r bwch yn y gyllideb i £14.838m. Ni ellid cwrdd â bwch o'r maint hwnnw o'r cynnydd posibl tebygol mewn cyllid gan Lywodraeth Cymru, cynnydd yn y Dreth Gyngor neu gynilion felly bu'n rhaid adolygu'r rhain yn gadarn iawn wrth gofio nad oeddent yn ailymddangos fel gorwariant yn 2025/26.

I gloi, dywedodd y Swyddog fod llawer o waith i'w wneud eto, a fyddai'n ddibynol ar gyhoeddi'r Setliad ar 10 Rhagfyr, 2024. Byddai angen cwblhau cynigion ail-lunio ac arbedion tactegol ochr yn ochr â lefel ddangosol o gynnydd yn y Dreth Gyngor ar gyfer 2025/26 er mwyn cyflwyno Cyllideb ar gyfer Ymgynghori i'r Cabinet ym mis Ionawr 2025. Byddai hyn yn cael ei ddilyn gan bedair wythnos o graffu ac

ymgyngoriad cyhoeddus cyn cyflwyno'r Gyllideb Ddrafft i'r Cabinet yn hwyr yn ystod mis Chwefror i'w chymeradwyo gan y Cyngor ddechrau mis Mawrth 2025.

Heb unrhyw gwestiynau na sylwadau, mae'r Pwyllgor wedi hynny

ARGYMHELLWYD – Y dylid nodi'r cyfeirnod a'r adroddiad Cabinet atodol.

Rheswm dros yr argymhelliad

Gan ystyried cynnwys y cyfeiriad ac adroddiad y Cabinet i adnewyddu'r rhagdybiaethau yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am gyhoeddiad Cyllideb y DU y Canghellor a chynnydd ar gyllideb 2025/26 yn ogystal ag adolygu'r gwaith i liniaru pwysau costau i sicrhau ymagwedd agored a thryloyw at reolaeth ariannol yn unol â'r Strategaeth Ariannol gymeradwy.

MONITRO REFENIW CHWARTER 2 2024/25 (CGC) – (Mater yr oedd y Cadeirydd wedi penderfynu ei fod yn fater brys oherwydd yr angen i sicrhau bod Adroddiad y Cabinet yn cael ei glirio cyn cyhoeddi ac ystyried sefyllfa monitro Ch2 yn amserol ac ochr yn ochr ag Adroddiad Adnewyddu CATC.)

Cyflwynwyd adroddiad i'r Cabinet ar 28 Tachwedd, 2024 i'r Pwyllgor Craffu ei ystyried ar y cyd â Chynllun Ariannol Tymor Canolig 2025/26 i 2029/30.

Dywedodd y Rheolwr Gweithredol Cyfrifeg fod y sefyllfa refeniw ar gyfer 2024/25 yn parhau i adlewyrchu'r galw heriol a phwysau chwyddiant gan barhau â'r pwysau gwasanaeth allweddol a welodd y Cyngor yn sefyllfa alldro 2023/24 yn 2024/25, yn bennaf Gwasanaethau Cymdeithasol, Addysg a Digartrefedd. Cafodd y pwysau cost a ddyrannwyd fel rhan o gyllideb 2024/25 eu haddasu i adlewyrchu'r cyllid a oedd ar gael, ac felly nid oeddent yn darparu cyllid llawn ar gyfer pwysau, ac roedd y galw ar wasanaethau hwn wedi parhau i gynyddu yn chwarter cyntaf 2024/25. Roedd tystiolaeth o alw cynyddol mewn perthynas â Gofal Plant a Phobl Ifanc a Gofal Cymdeithasol Oedolion gan adlewyrchu mwy o achosion a chymhlethdod o ran angen yn ogystal â chynnydd sylweddol yng nghost lleoliadau a pheccynnau gofal.

Aeth y Swyddog ymlaen i roi gwybodaeth i'r Pwyllgor ar bwyntiau perthnasol i gylch gwaith y Pwyllgor fel a ganlyn:

- Gosodwyd cyllideb y Gwasanaethau Cymdeithasol ar £96.243m ar gyfer 2024/25, adlewyrchodd y gyllideb ddiwygiedig fel rhan o fonitro Ch2 drosglwyddiad £50k ar gyfer costau ynni ychwanegol sy'n gysylltiedig â Chartrefi Gofal a reolir gan y Cyngor. Manylwyd ar sefyllfa lawn y gyllideb yn Atodiad 2 i'r adroddiad.
- Y targed arbedion ar gyfer y Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer 2024/25 oedd £1.755m a disgwylir y byddai 66% o arbedion yn cael eu cyflawni neu eu lliniaru yn ystod y flwyddyn.
- Roedd yr alldro rhagamcanol ar gyfer y Gwasanaethau Cymdeithasol yn 2024/25 yn amrywiol anffafriol o £7.035m a fanylwyd ymhellach yn Atodiad 2 i'r adroddiad. Roedd hyn yn gynydd yn y gorwariant yn erbyn Gwasanaethau

Plant a Phobl Ifanc a chynnydd yn y gorwariant yn erbyn y Gwasanaethau Oedolion. Y prif sbardun ar gyfer y gorwariant oedd cynnydd yn nifer y trefniadau gofal a chymhlethdod ar draws y Gwasanaethau Cymdeithasol a gafodd ei archwilio ymhellach yn Atodiad 2.

- Ymhlith y pwysau allweddol, yn ogystal â'r arian wrth gefn a nodir isod, o fewn y gyfarwyddiaeth roedd y canlynol:
 - Costau cynyddol sy'n gysylltiedig â lleoliadau ar gyfer Plant a Phobl Ifanc;
 - Costau cyfreithiol ychwanegol sy'n gysylltiedig â chymhlethdod a mynychder cynyddol achosion gofal;
 - Cynnydd yn yr oriau gofal sydd eu hangen ar gyfer oedolion oherwydd poblogaeth sy'n heneiddio'n sylweddol;
 - Roedd y gwasanaeth hefyd yn nodi cynnydd mewn lleoliadau preswyl a nyrsio, cynnydd mewn lleoliadau gofal uniongyrchol a seibiant;
 - Roedd y cynnydd yn nifer y preswylwyr dros 75 oed yn cael effaith sylweddol ar y lefelau gofal sydd eu hangen ac roedd y pwysau demograffig yn arbennig o ddifrifol yn y Fro.

Heb unrhyw gwestiynau na sylwadau, mae'r Pwyllgor wedi hynny

ARGYMHELLWYD –

(1) Nodi'r sefyllfa o ran Cyllideb Refeniw 2024/25 yr Awdurdod o fewn cylch gorchwyl y Pwyllgor.

(2) Y dylid nodi Cyllideb Ddiwygiedig 2024/25, fel y'i nodwyd yn yr adroddiad.

Rhesymau dros yr argymhellion

(1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad, hysbysu'r Pwyllgor am yr alldro refeniw a ragwelir ar gyfer 2024/25.

(2) Diweddarau'r Gyllideb Ddiwygiedig ar gyfer 2024/25.